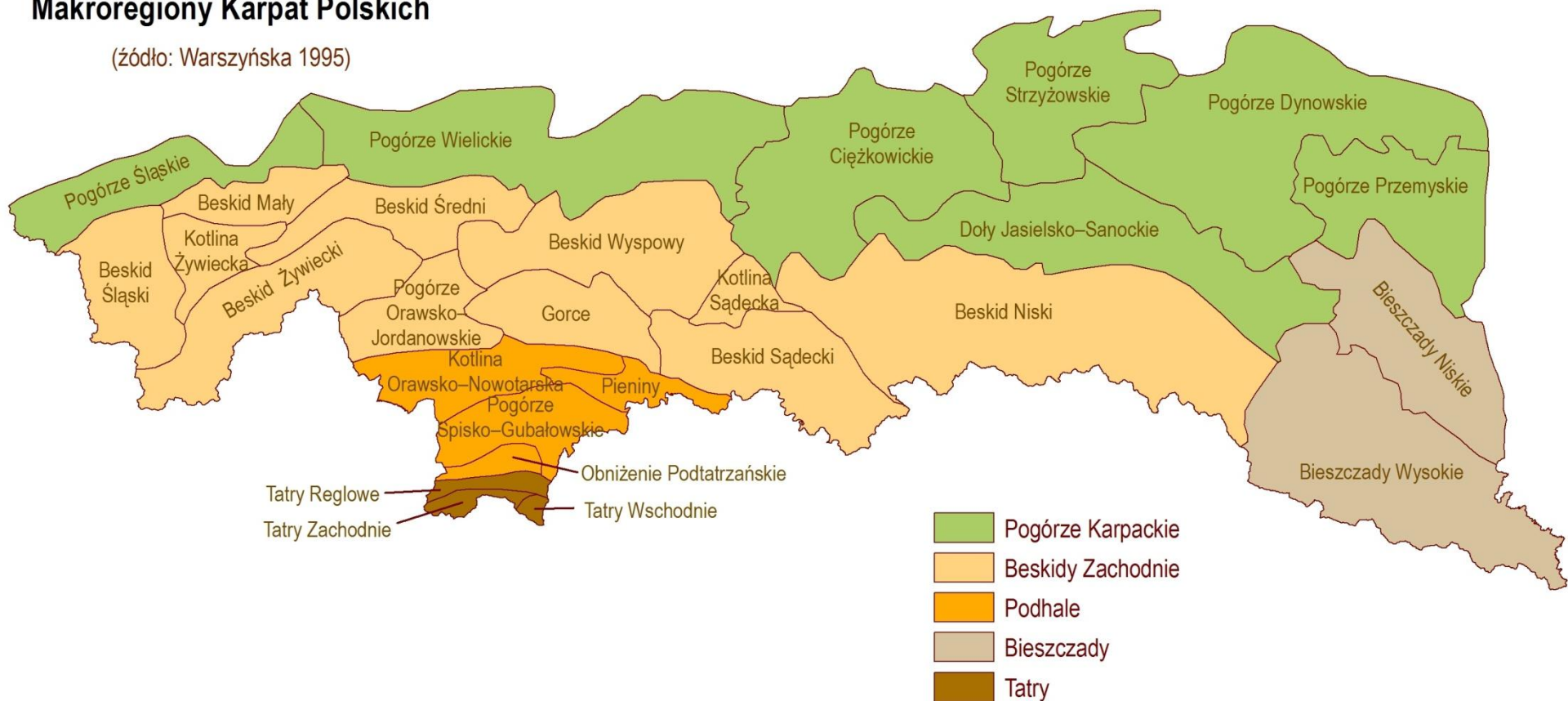
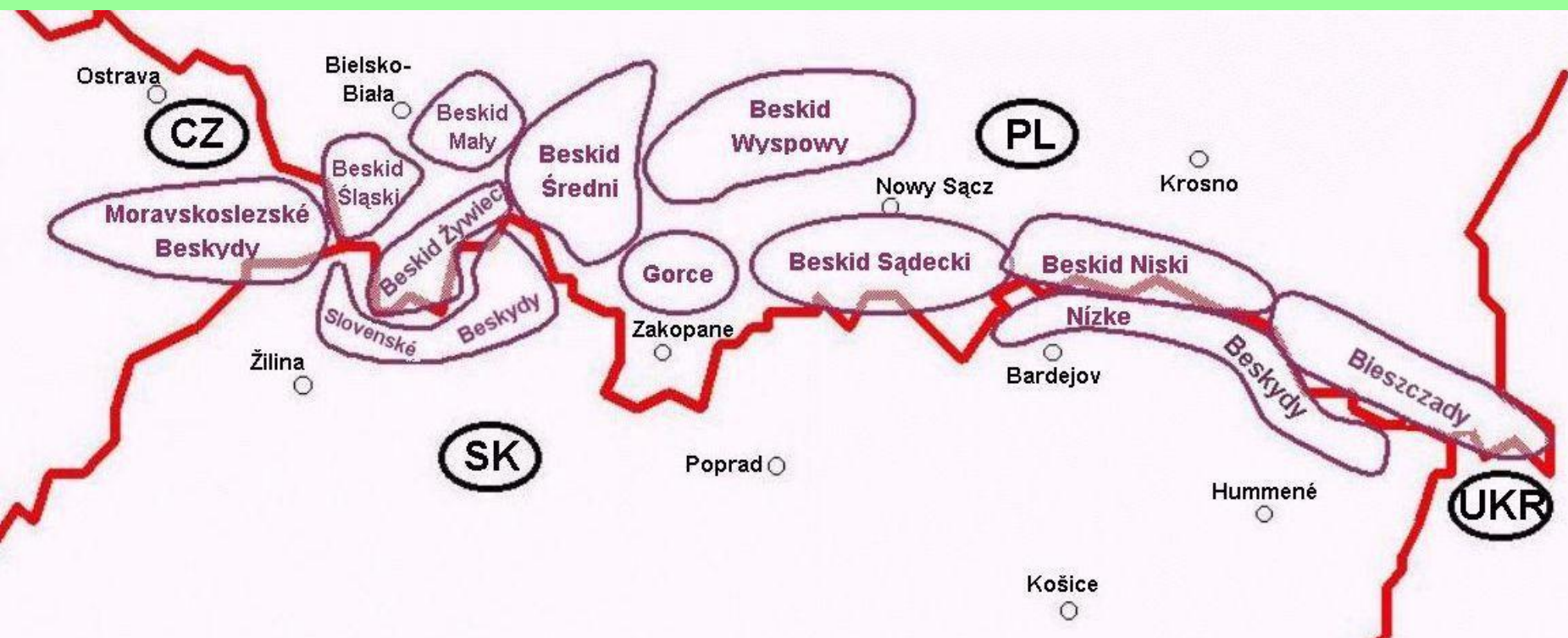

Pieniny

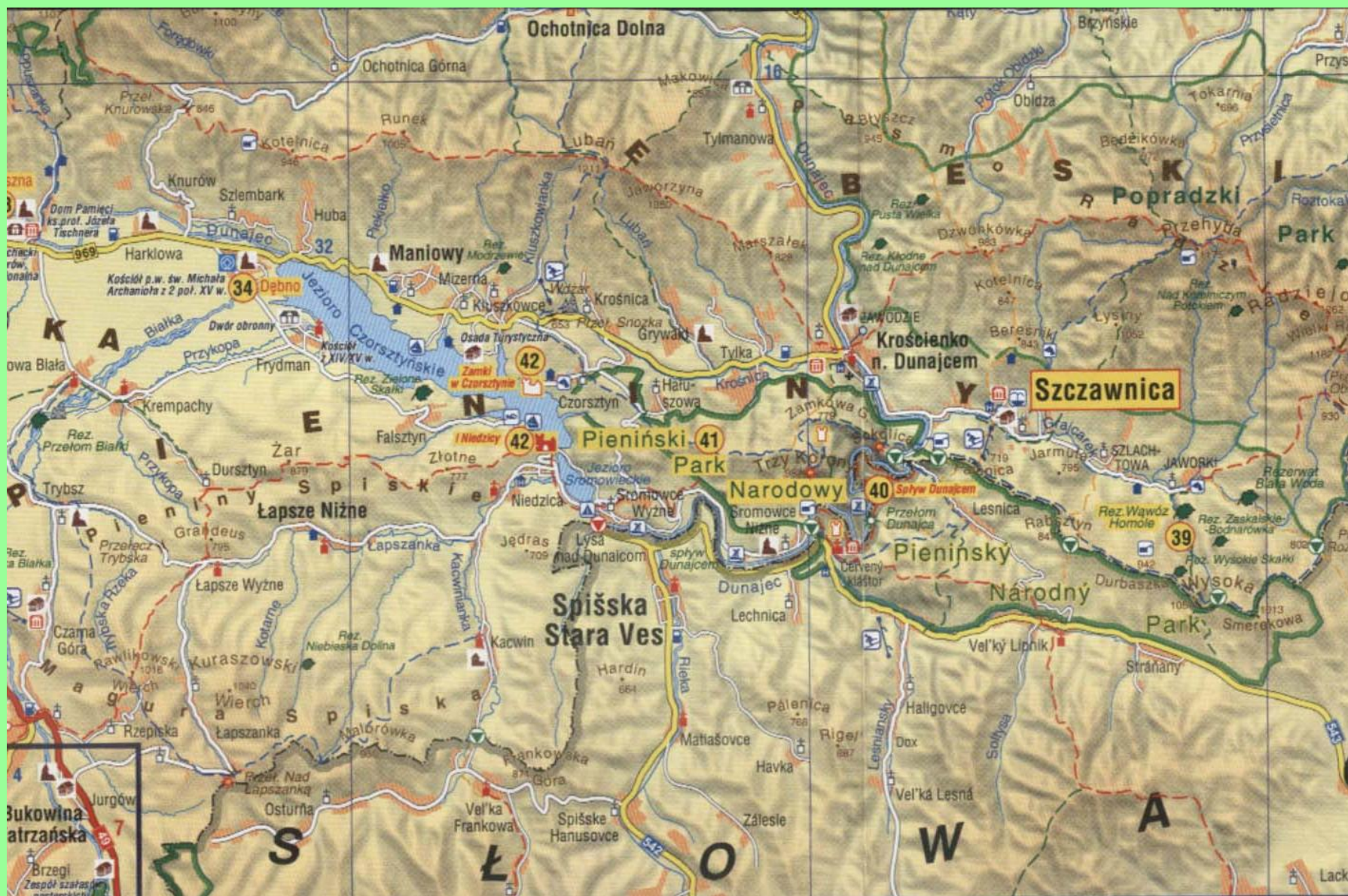
Makroregiony Karpat Polskich

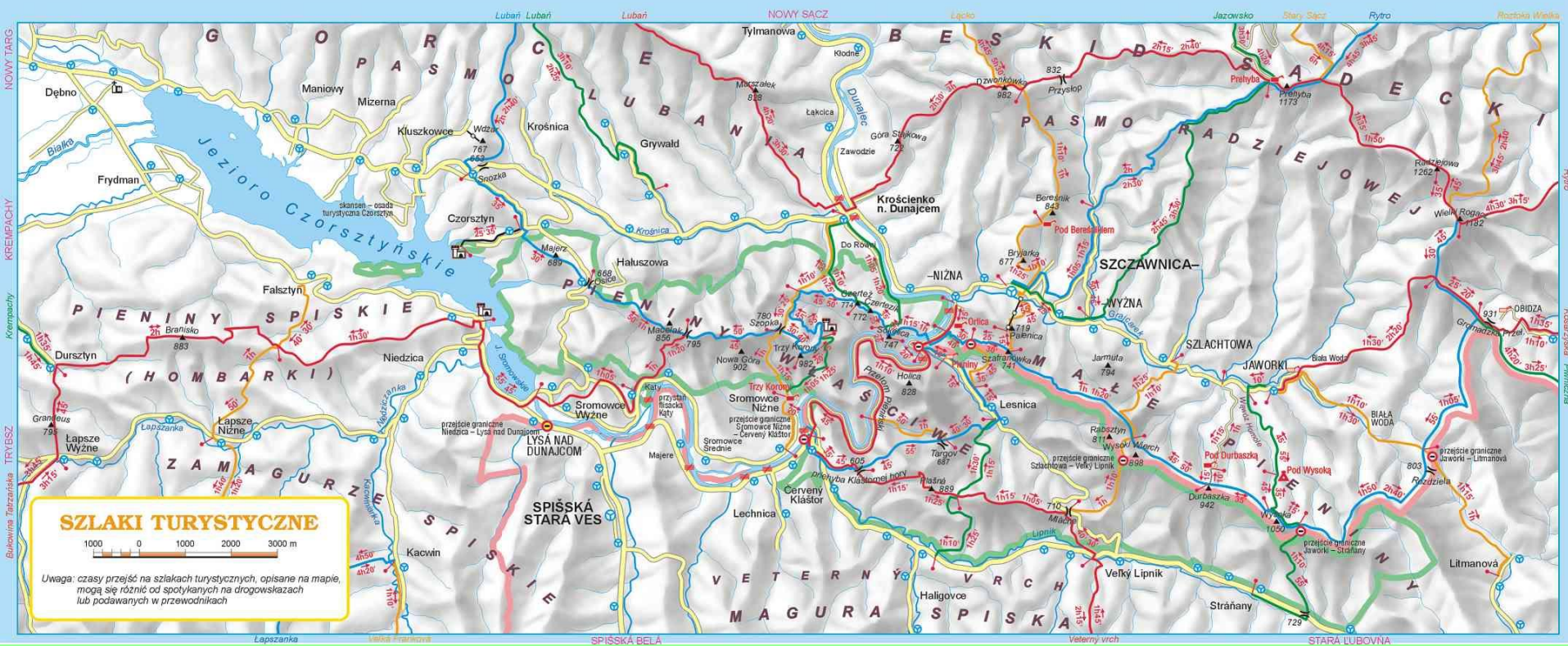
(źródło: Warszńska 1995)

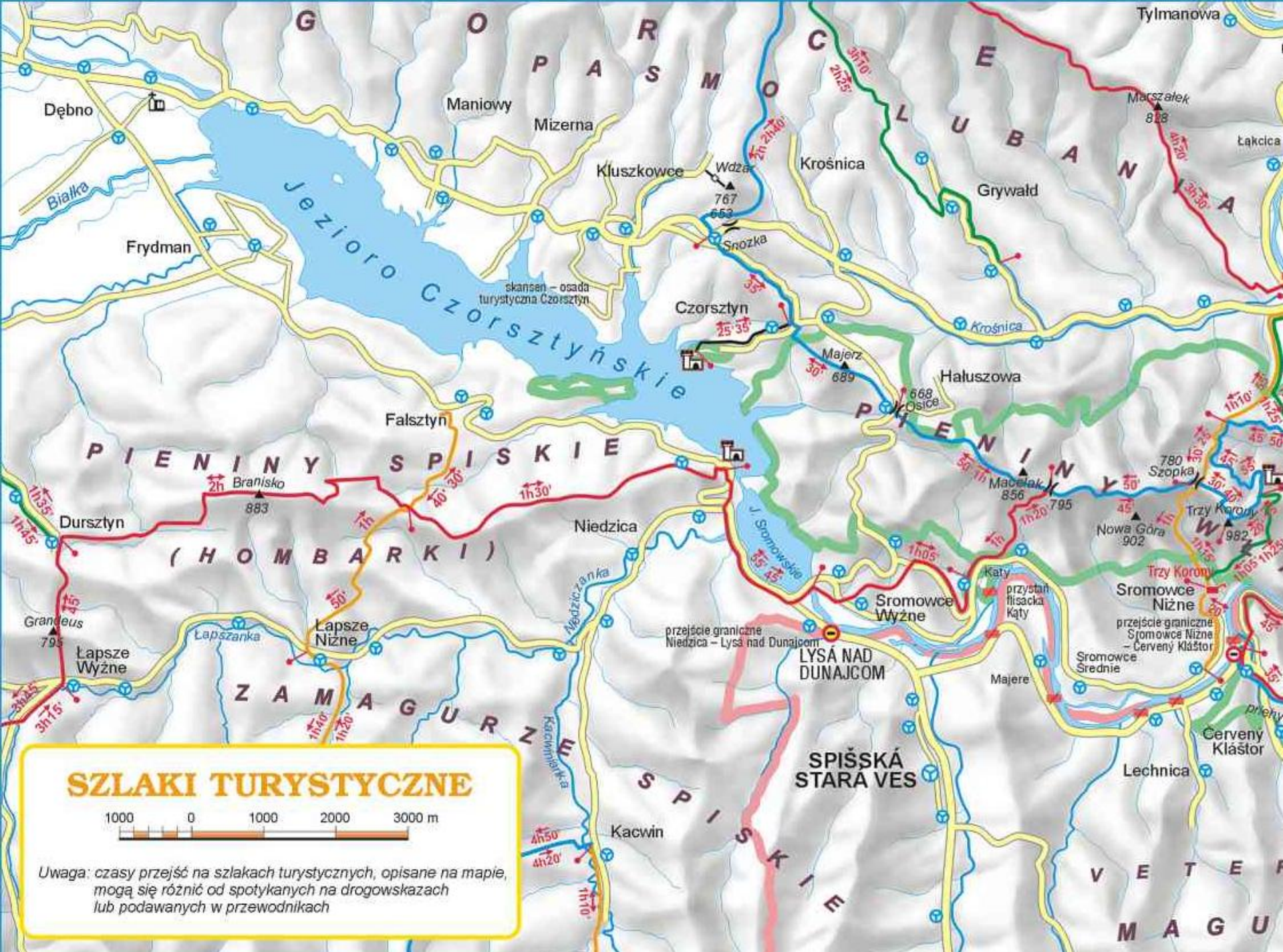

SZLAKI TURYSTYCZNE

1000 0 1000 2000 3000 m

Uwaga: czasy przejść na szlakach turystycznych, opisane na mapie, mogą się różnić od spotykanych na drogowskazach lub podawanych w przewodnikach

MAPA GŁÓWNA

MAPA GŁÓWNA

Szczawnica
Niżna

Bryjarka
677 m

Park
Dolny

Centrum

Park
Górny

Grajcarek

Szczawnica
Wyżna

Przystań
Husacka

Palenica
722m

kier.
Jaworki

Jarmuta
794 m

Słowacja

 VERAKOM
Wszelkie Prawa zastrzeżone

MAPA GŁÓWNA

MAPA GŁÓWNA

Koci
Zamek

Glinka

Grywald

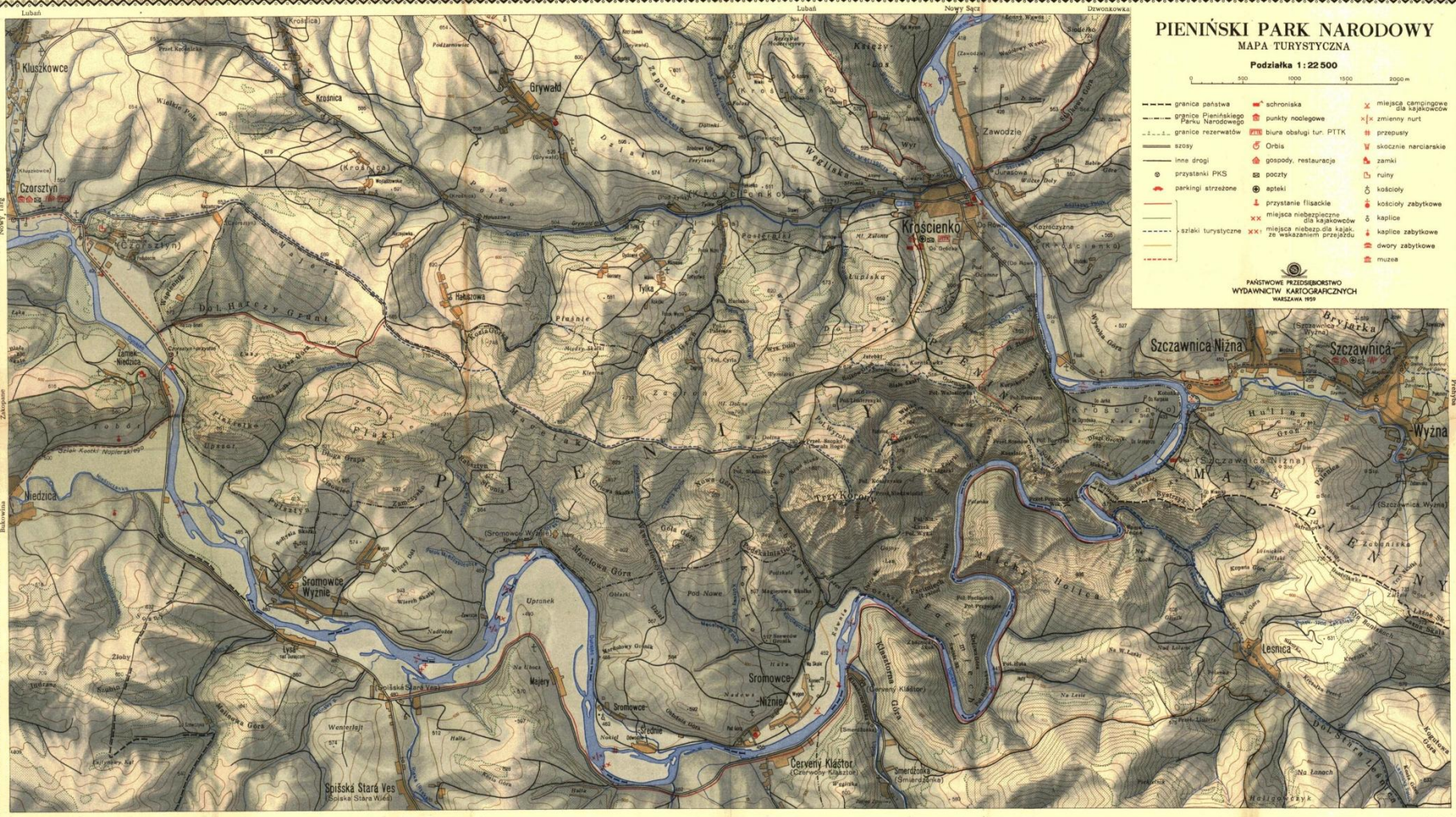
Dziadowe
Kąty

Gielniarz

Pod Zaporą

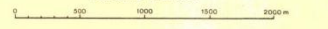
 VERAKOM
Wszelkie Prawa zastrzeżone

PIENIŃSKI PARK NARODOWY
MAPA TURYSTYCZNA

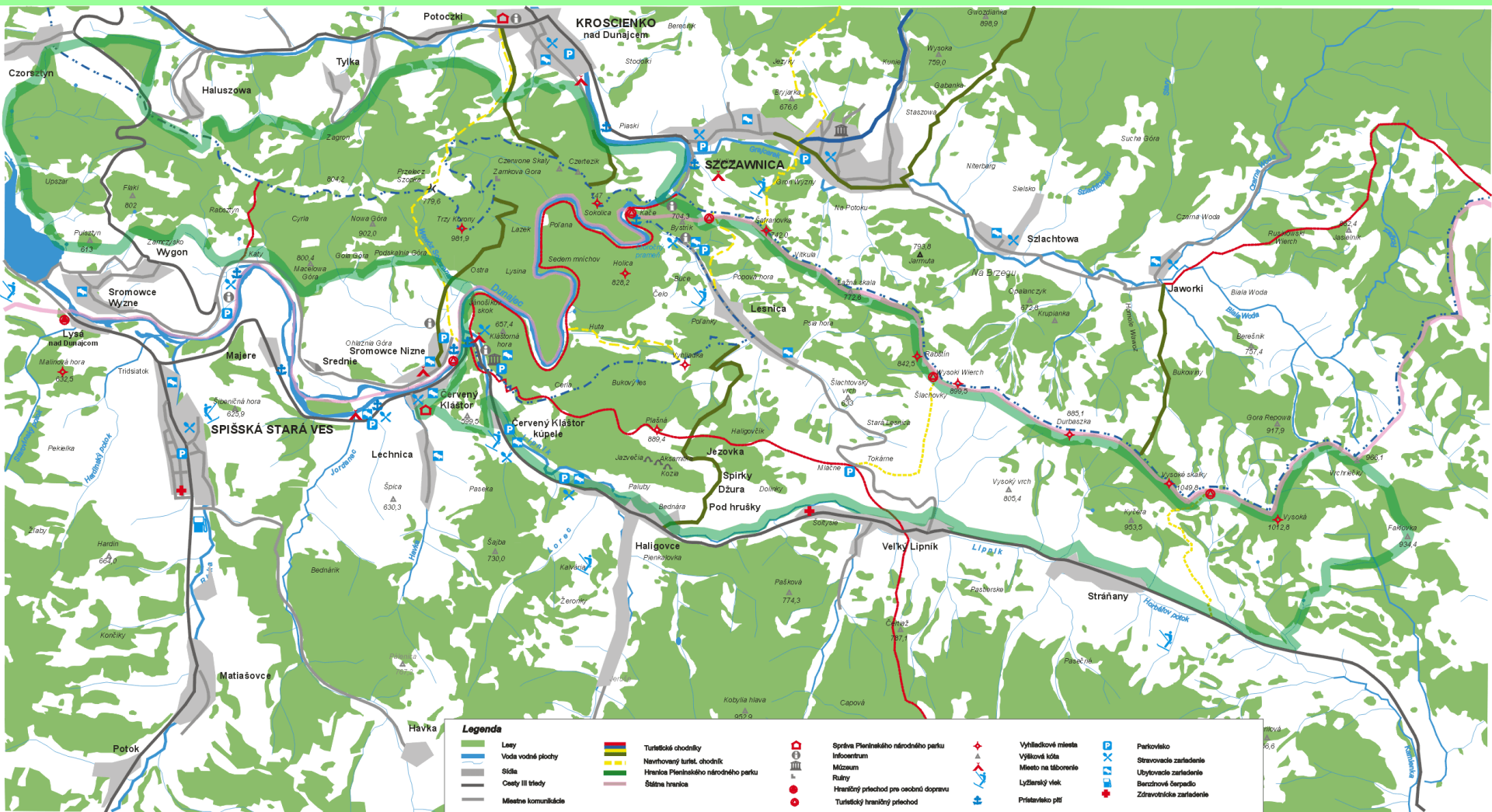
Podziałka 1:22 500

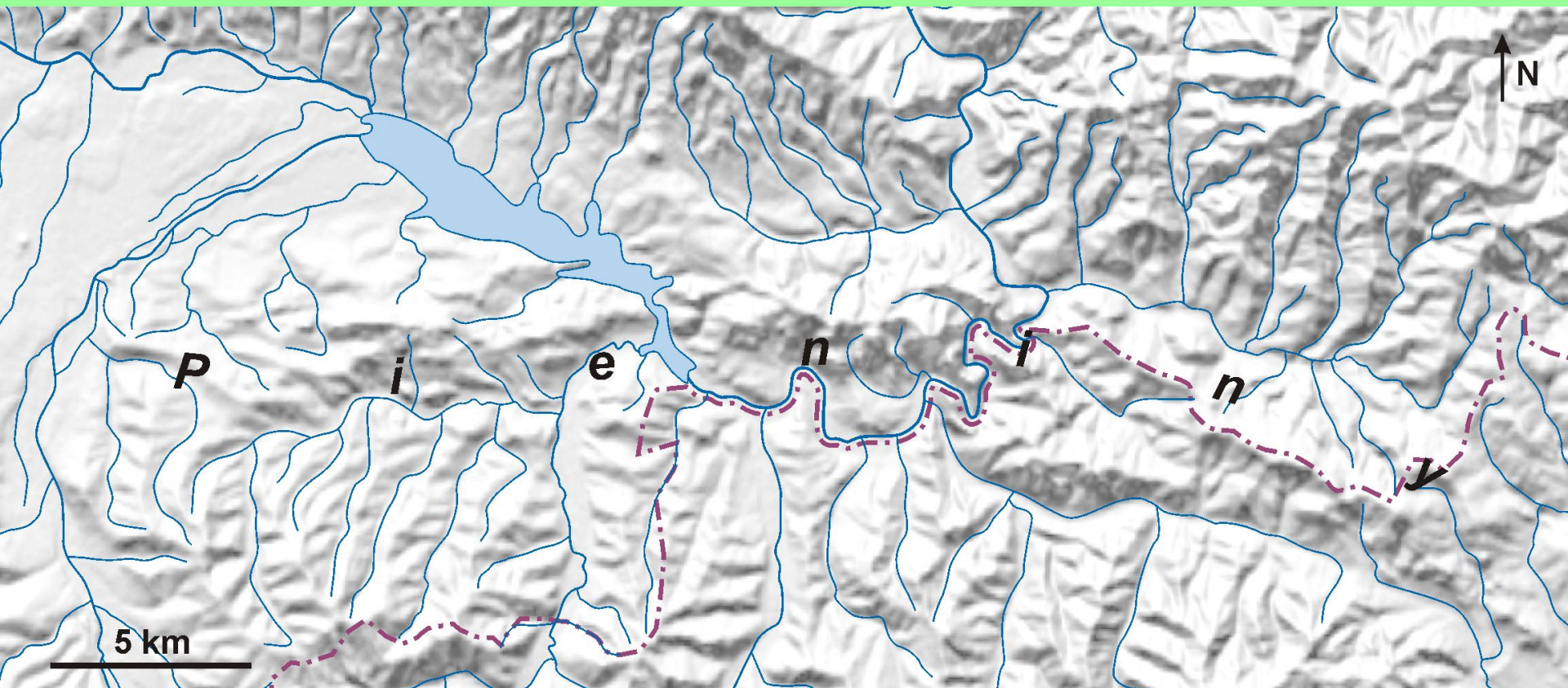
--- granica państwa	■ schroniska	✕ miejsca campingowe dla kajakowców
--- granice Pienińskiego Parku Narodowego	● punkty noclegowe	✕ zmienny nurt
--- granice rezerwatów	■ biura obsługi tur. PTTK	✕ przepusty
--- szosy	⊙ Orbis	⌘ skocznie narciarskie
--- inne drogi	⊙ gospody, restauracje	⌘ zamki
⊙ przystanki PKS	⊙ poczty	⌘ ruiny
⊙ parkingi strzeżone	⊙ apteki	⌘ kościoły
--- szlaki turystyczne	⌘ przystanki filarskie	⌘ kościoły zabytkowe
	✕✕ miejsca niebezpieczne dla kajakowców	⌘ kaplice
	✕✕ miejsca niebezpieczne dla kajak. ze wstążkami przapięty	⌘ kaplice zabytkowe
		⌘ dwory zabytkowe
		⌘ muzea

PAŃSTWOWE PRZEDSIĘBIORSTWO
WYDAWNICTW KARTOGRAFICZNYCH
WARSZAWA 1959

Pieniński Park Narodowy - 1959

Pieniny

(514.12) – pasmo górskie w południowej Polsce i północnej Słowacji, stanowiące najwyższą część długiego, porozdzielanego pasa skałek wapiennych (Pieniński Pas Skałkowy).

Topografia

Od południa Pieniny graniczą z pasmem Magury Spiskiej, od północy z Gorcami i Beskidem Sądeckim. Rozciągają się na długości ok. 30 km na wschód od przełomu Białki. Dwa przełomy Dunajca dzielą Pieniny na 3 części:

Pieniny Spiskie, między doliną Białki a przełomem Dunajca pod Niedzicą. Najwyższy szczyt Żar (Branisko) – 879 m n.p.m.;

Pieniny Środkowe (Pieniny Właściwe), często określane po prostu jako Pieniny, od Niedzicy do Przełomu Dunajca między Sromowcami Niżnymi a Szczawnicą (w granicach Polski). Najwyższy szczyt Trzy Korony – 982 m n.p.m. (najwybitniejszy szczyt całych Pienin);

Małe Pieniny – sięgające do doliny Popradu, najwyższy szczyt Wysoka – 1052 m n.p.m.

Duża odporność budujących Pieniny skał wapiennych na erozję spowodowała wypreparowanie ich z fliszowej osłony, dzięki temu powstały efektowne formacje skalne (przykładowo: Trzy Korony, Sokolica, Czertezik).

Flora

Oprócz atrakcyjności krajobrazowej, Pieniny cechuje zróżnicowana szata roślinna. Wpływają na to, między innymi, następujące czynniki:

podłoże wapienne;

zróżnicowana morfologia;

specyficzny klimat;

niepokrycie lodowcem podczas trzeciorzędowych zlodowaceń;

stromość części stoków uniemożliwiająca rozrastanie się lasów;

sąsiedztwo Tatr.

Charakterystyczne jest bogactwo siedlisk – lasów, z których część jest dobrze naświetlona, a do części, w głębokich wąwozach słońce prawie nie zagląda, łąk kośnych, skałek, z których też część jest nasłoneczniona, a część bardzo wilgotna i ciemna. Również podłoże poza wapieniami budują łupki, mułowce, iłowce, lokalnie piaskowce, a w niektórych miejscach skały wulkaniczne wylewne – andezyty i bazalty. Zdecydowało to o przetrwaniu reliktyw flory trzeciorzędowej (chryzantema Zawadzkiego, jałowiec sabiński, dębik ośmiopłatkowy), obecności gatunków i odmian endemicznych (mniszek pieniński, pszonak pieniński), roślin wysokogórskich i kserotermicznych oraz swoistych zespołów muraw naskalnych na południowych zboczach.

Fauna

Różnorodnością siedlisk związana jest bogata fauna. Uważa się, że w Pieninach występuje połowa znanych w Polsce gatunków zwierząt (13-15 tys. gatunków). Większość stanowią bezkręgowce, wśród nich gatunki owadów nie występujące nigdzie indziej w Polsce. Na terenie Pienin żyje 10 gatunków płazów, w tym: traszki, żaby, ropuchy, kumaki, salamandra plamista oraz gady: jaszczurki: zwinka i żyworodna, padalec zwyczajny, węże: żmija zygzakowata, gniewosz plamisty, zaskroniec zwyczajny. Różnorodność siedlisk i obecność zbiorników wodnych decydują również o dużej liczbie gatunków ptaków drapieżnych, wodnych, leśnych, polnych, sów itp.

Wśród 61 gatunków ssaków przeważają drobne gryzonie i nietoperze. Duże ssaki, ze względu na niewielki rozmiar pasma oraz zabudowę utrudniającą migrację z innych pasm górskich, występują stosunkowo rzadko. Żyją tutaj dziki, sarny i jelenie, w dolinie Dunajca wydry, natomiast populację rysia ocenia się na kilka sztuk. Żbik prawdopodobnie już nie występuje, natomiast obserwowane ślady wilka i niedźwiedzia pochodzą od zwierząt zachodzących tutaj z innych obszarów, np. Magury Spiskiej.

Ochrona przyrody

Na obszarze najciekawszej i najcenniejszej pod względem przyrodniczym środkowej część Pienin utworzono dwa Parki Narodowe – Pieniński Park Narodowy po stronie polskiej i Pieninský národný park (PIENAP) po stronie słowackiej. W Małych Pieninach istnieje kilka rezerwatów przyrody. Negatywne skutki na wrażliwy ekosystem Pienin może wyrzucić wybudowana zapora wodna w Niedzicy.

Rezerваты przyrody:

rezerwat przyrody Biała Woda

rezerwat przyrody Przełom Białki pod Krempachami

rezerwat przyrody Wąwóz Homole

rezerwat przyrody Wysokie Skałki

rezerwat przyrody Zaskalskie-Bodnarówka

Turystyka

Pieniny, zwłaszcza ich środkowa część, są jednym z najatrakcyjniejszych regionów turystycznych w Polsce. Decydują o tym walory przyrodnicze i pozaprzyrodnicze tych gór, dobra dostępność komunikacyjna oraz dobrze zorganizowana baza noclegowa i infrastruktura turystyczna. Dodatkowo na ich atrakcyjność wpływa występowanie kwaśnych, nasyconych dwutlenkiem węgla wód mineralnych zwanych szczawami, eksploatowanych w uzdrowiskach: Szczawnicy i Krościenku. Ich występowanie związane jest z procesami wulkanicznymi, zachodzącymi na granicy Pienin i Beskidów. Wulkanicznego pochodzenia są andezytowe wzgórza wzdłuż północnej granicy Pienin: Wdżar nad Przełęczą Snózka, Bryjarka nad Szczawnicą, Jarmuta nad Szlachtową.

Atrakcją turystyczną na skalę europejską jest spływ tratwami Przełomem Dunajca. Równolegle (po słowackiej stronie rzeki) biegnie też szlak pieszo-rowerowy zwany Drogą Pienińską. Interesujące są również ruiny zamku w Czorsztynie i gotycko-renesansowy zamek w Niedzicy, a także (na terenach sąsiadujących z Pieninami) drewniane kościołki w Grywałdzie, Dębnie Podhalańskim, kościoły w Krempachach i Frydmanie.

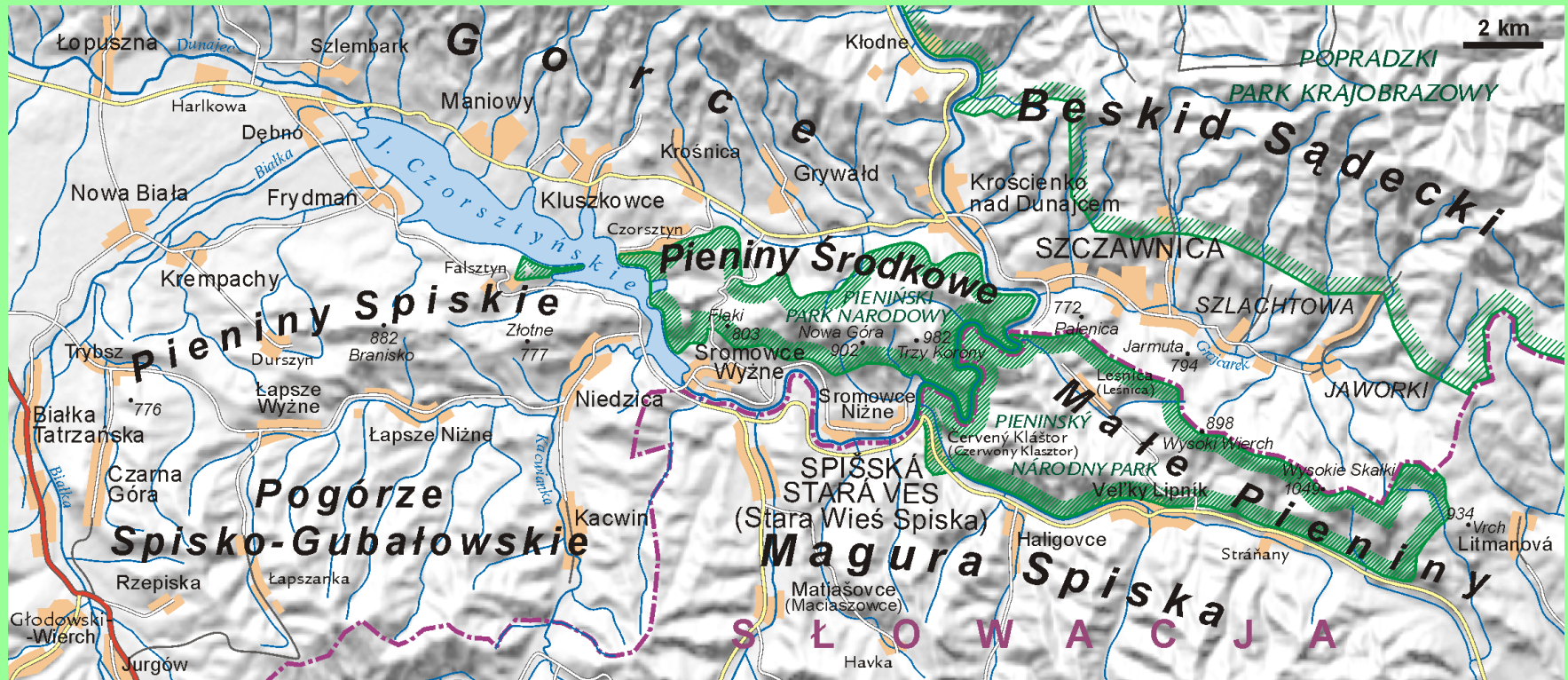
Schroniska turystyczne:

schronisko PTTK "Pod Orlicą"

schronisko pod Durbaszką

schronisko PTTK "Trzy Korony"

Pieniński Park Narodowy - jeden z 23 parków narodowych na terenie Polski, utworzony w 1932 r.

Ogólna charakterystyka

PPN zajmuje najcenniejsze pod względem krajobrazowym i przyrodniczym obszary Pienin Właściwych: Masyw Trzech Koron, Pieniny Czorsztyńskie, Pieninki, Przełom Dunajca. Ma najwyższy wśród wszystkich polskich parków narodowych wskaźnik nasilenia ruchu turystycznego w przeliczeniu na 1 ha powierzchni. Dla turystów udostępniono 35 km szlaków. Zalicza się do nich również stanowiący atrakcję na skalę europejską spływ tratwami przełomem Dunajca (jego trasę można przejść także pieszo Drogą Pienińską). Dla turystów przygotowano galerie widokowe na Trzech Koronach i Sokolicy. Atrakcją turystyczną jest również Zamek w Czorsztynie. 53% powierzchni parku to własność Skarbu Państwa (ponad połowa zakupiona jeszcze w czasach II Rzeczypospolitej), reszta to tereny prywatne na których prowadzona jest działalność gospodarcza.

Historia

Jego historia sięga 1921 roku, kiedy to z inicjatywy prof. Władysława Szafera na terenie będącym własnością Stanisława K. Drohojewskiego powstał rezerwat dla ochrony łąk wokół ruin Zamku w Czorsztynie (7,5 ha).

Pod koniec lat 20. XX w. rozpoczęto wykupy gruntów prywatnych położonych głównie w Pieninac

Środkowych w Masywie Trzech Koron, z przeznaczeniem pod utworzenie pierwszego w Polsce parku narodowego. Wstępny projekt opracował prof. Stanisław Kulczyński. 23 maja 1932 r. minister rolnictwa podpisał rozporządzenie o utworzeniu z dniem 1 czerwca 1932 r. z rezerwatu w Pieninach jednostki organizacyjnej pod nazwą "Park Narodowy w Pieninach". Miał on mieć łącznie z rezerwatem na Zamku Czorsztyńskim powierzchnię 16,5 km². Rozporządzenie ukazało się w "Monitorze Polskim" Nr 123 (poz.156).

W 1924 r. zawarto porozumienie z rządem Czechosłowacji w sprawie wspólnego utworzenia przygranicznych obszarów chronionych i uregulowania turystyki. Negocjacje prowadził prof. Walery Goetel, warto dodać, że było to pierwsze porozumienie z rządem Czechosłowacji. W 1926 r., gdy wszystkie procedury były już dopięte na ostatni guzik, wydawało się, że idea utworzenia parku zakończy się fiaskiem, znajdujący się bowiem w trudnej sytuacji finansowej Skarb Państwa odmówił wykupu od prywatnych właścicieli terenów po bardzo wygórowanych cenach, a ci nie mogąc się doczekać sfinalizowania transakcji rozpoczęli rabunkowy wyrąb lasów. W wyniku licznych głosów oburzenia rozpoczęto w końcu wykup gruntów i w sierpniu 1932 r. na obszarze 423 ha proklamowano utworzenie w polskich Pieninach Parku Narodowego, w tym samym też roku powstał czechosłowacki Pieniński Park Narodowy. Jeszcze przed II wojną światową powiększano dalej poprzez wykupy obszar parku, powstały też małe prywatne rezerваты w Małych Pieninach.

Kolejną podstawą prawną istnienia parku było rozporządzenie Rady Ministrów z 30 października 1954 r. o utworzeniu z dniem 1 stycznia 1955 r. Pienińskiego Parku Narodowego. Obszar jego uległ powiększeniu do 2231 ha poprzez włączenie w skład parku terenów należących do chłopów i gromad wiejskich (ale z prawem do użytkowania przez nich). Zlikwidowano też nadmiar szlaków turystycznych. Aktualnie park funkcjonuje w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 maja 1996 r., w 2003 r. ma powierzchnię 2346 ha i w dalszym ciągu powiększa się jego obszar poprzez wykupy.

„Siódme Walne Zgromadzenie pozostając pod głębokim wrażeniem wspaniałości Przełomu Dunajca i Pienińskiego Parku Narodowego, wyraża przekonanie, że jest to tak pod względem botanicznym, jak i ze względu na piękny krajobraz jedno z najpiękniejszych i najcenniejszych miejsc w Europie”.

Świat roślin

Urozmaicona rzeźba terenu, różnorodność siedlisk i mikroklimatów, długa historia rozwoju tutejszej flory (w plejstocenie nie było tutaj zlodowacenia), spowodowały, że mimo niewielkiej powierzchni parku jego flora jest bardzo ciekawa i zróżnicowana. Najciekawsza roślinność występuje w Masywie Trzech Koron z Wąwozem Szopczańskim i na niedostępnej północnej ścianie Smolegowej Skały.

Na obszarze PPN występuje 1100 gatunków roślin naczyniowych, w tym 2 endemity: pszonak pieniński i mniszek pieniński. Występuje tutaj zaskakująco dużo, bo aż 167 gatunków roślin górskich, mimo że Pieniny mają niedużą wysokość. Opisano także ponad 400 gat. glonów, 230 gat. mchów, 550 gat. grzybów kapeluszowych, ponad 400 gat. porostów i ciągle opisywane są nowe gat. Osobliwościami, które na terenie Polski występują wyłącznie w Pieninach są także: pienińska odmiana bylicy piołunu, chaber pieniński, chryzantema Zawadzkiego, jałowiec sabiński (poza Pieninami nie występuje nigdzie indziej w Karpatach Zachodnich). Tawuła średnia oprócz Pienin występuje jeszcze tylko w Bieszczadach. W lasach i na ich obrzeżach zakwitają : śnieżyczka przebiśnieg, pierwiosnek lekarski i pierwiosnek wyniosły, lepiężniki, żywiec gruczołowaty, miesięcznica trwała. Bardzo ciekawe i bogate gatunkowo są powstałe w wyniku wielowiekowej działalności człowieka łąki pienińskie. Z rzadszych roślin warto wymienić liczne tutaj gatunki storczyków: m. in. dwulistnik muszy, storczyk szerokolistny, storczyk bżowy, storczyk męski, a także rzadkiego i imponującego ostrożeńca głowacza czy ciemną zieloną. Na murawach naskalnych dominuje sesleria skalna, występuje także smagliczka skalna, kostrzewa blada, chryzantema Zawadzkiego, na wapiennych piargach cienistka Roberta.

Świat zwierząt

Urozmaicony teren i różnorodność warunków środowiskowych sprawia, że również świat zwierząt jest ciekawy. W Pieninach naliczono ponad 7 tys. gat. zwierząt, w tym kręgowców ok. 300. Z większych ssaków występują: borsuk, dzik, jeleń, ryś, żbik, kuna leśna, sarna. Dzięki występowaniu jaskiń, w których mogą zimować, bogata jest fauna nietoperzy – aż 15 gatunków. Najliczniejszy wśród nich jest rzadki już w Europie podkaszaniec mały. Z rzadkich gryzoni warto wymienić mysz małooką. Bogata jest awifauna – w latach 1955-59 doliczono się ok. 160 gatunków ptaków, w tym ok. 100 gniazdujących tutaj. Z gatunków naskalnych warto wymienić nagórника, pomurnika, kopciuszka i gniazdującego również w skałach bociana czarnego, z rzadszych drapieżników puchacza. W Dunajcu żyje głowacica. O ile fauna kręgowców, choć bogata, nie wykazuje odrębności gatunkowej w stosunku do otaczających Pieniny terenów, to w faunie bezkręgowców odkryto wiele endemitów i gatunków reliktowych. Pienińskie łąki słyną z różnorodności motyli, ogólnie w Pieninach naliczono ich ok. 1600 gat. 6% z nich to ciepłolubne gatunki znane tylko z Pienin, lub bardzo rzadkie poza nimi. Najśłynniejszy z nich to endemiczny niepylak apollo. Na bukach w Masywie Trzech Koron występuje piękna nadobnica alpejska. Co roku naukowcy opisują w Pieninach nowe gatunki bezkręgowców

Działalność parku

- Dzięki licznym, trwającym już 150 lat badaniom naukowców szczegółowo udokumentowano florę i faunę parku. Zaraz po utworzeniu PPN w 1936 r. opracowano szczegółowy plan gospodarczo-leśny, który wykonano bardzo szczegółowo (m. in. policzono i pomierzono wszystkie drzewa i większe krzewy).
- Aby silnie zmienione przez kilkusetletnią działalność człowieka drzewostany przywrócić do naturalnych, prowadzi się ich przebudowę poprzez nasadzenia. Stanowiska występowania cennych okazów drzew są monitorowane, a w razie potrzeby podejmuje się czynne zabiegi ich ochrony.
- Bardzo ważne dla zachowania bioróżnorodności Pienin są łąki. Aby nie dopuścić do ich zarośnięcia lasem, są one systematycznie koszone, a siano jest wywożone. Na 20 półtarowych poletkach tych łąk pracownicy parku co roku sporządzają tzw. zdjęcie fitosocjologiczne – spis wszystkich gatunków roślin naczyniowych.
- Dla zachowania różnorodności przyrodniczej i kulturowej utrzymuje się na Hali Majerz tzw. kulturowy wypas owiec.
- Uruchomiono specjalny program dla ochrony motyla niepylaka apollo: hodowla, znakowanie, monitoring, koszenie łąk, na których występuje.
- Dokonywana jest reintrodukcja niektórych gat., np. sokoła wędrownego.
- Specjalną ochroną objęto płazy. Co roku wiosną podejmowana jest akcja ochrony płazów wędrujących przez drogę do Sromowców-Kąty (osiatkowanie drogi i codzienne przenoszenie płazów na drugą stronę drogi). Aby nie składały skrzeku w zbiorniku wyrównawczym Jeziora Czorsztyńskiego, gdzie nie miałyby on szans na rozwój, został on przed płazami zabezpieczony, a dla ich rozrodu wykonano specjalne stawki.
- Przy głównych wejściach do parku istnieje 5 Pawilonów Pienińskiego Parku Narodowego, w których bezpłatnie można zapoznać się z przyrodą Pienin i udzielane jest informacja turystyczno-przyrodnicza. Przy trzech z nich (w Krościenku, Sromowcach Niżnych i Szczawnicy) istnieją ogródki skalne z charakterystycznymi dla pienińskich piargów i skał gatunkami roślin.

Smagliczka skalna

Ostrożeń
głowacz

Niepylak

Apollo

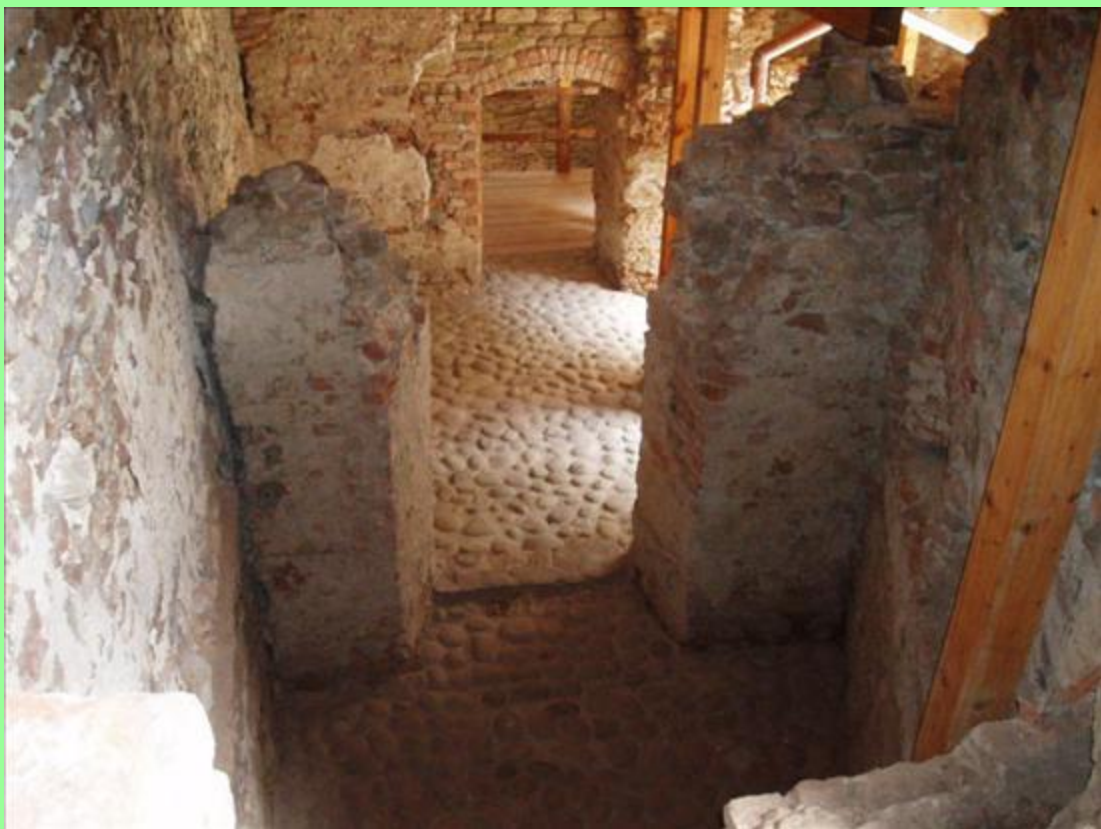

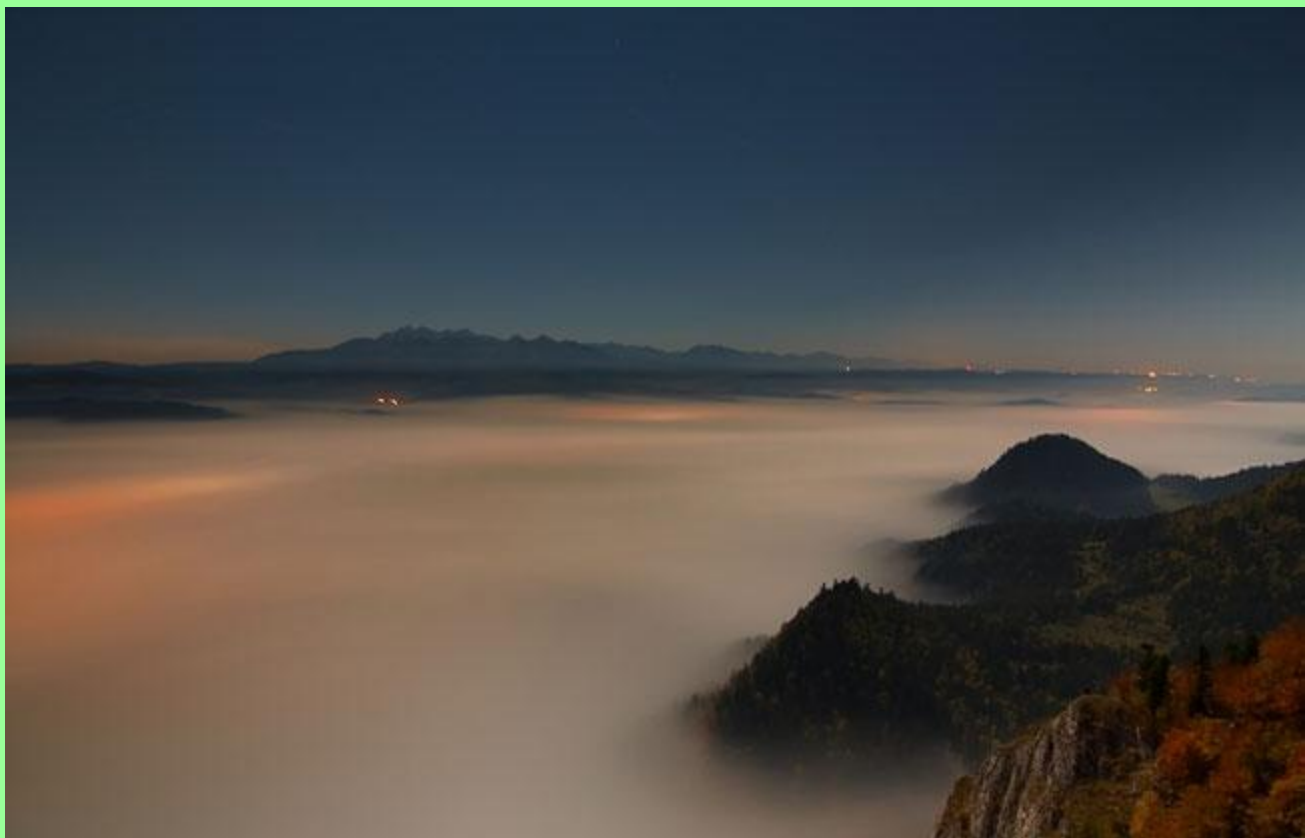

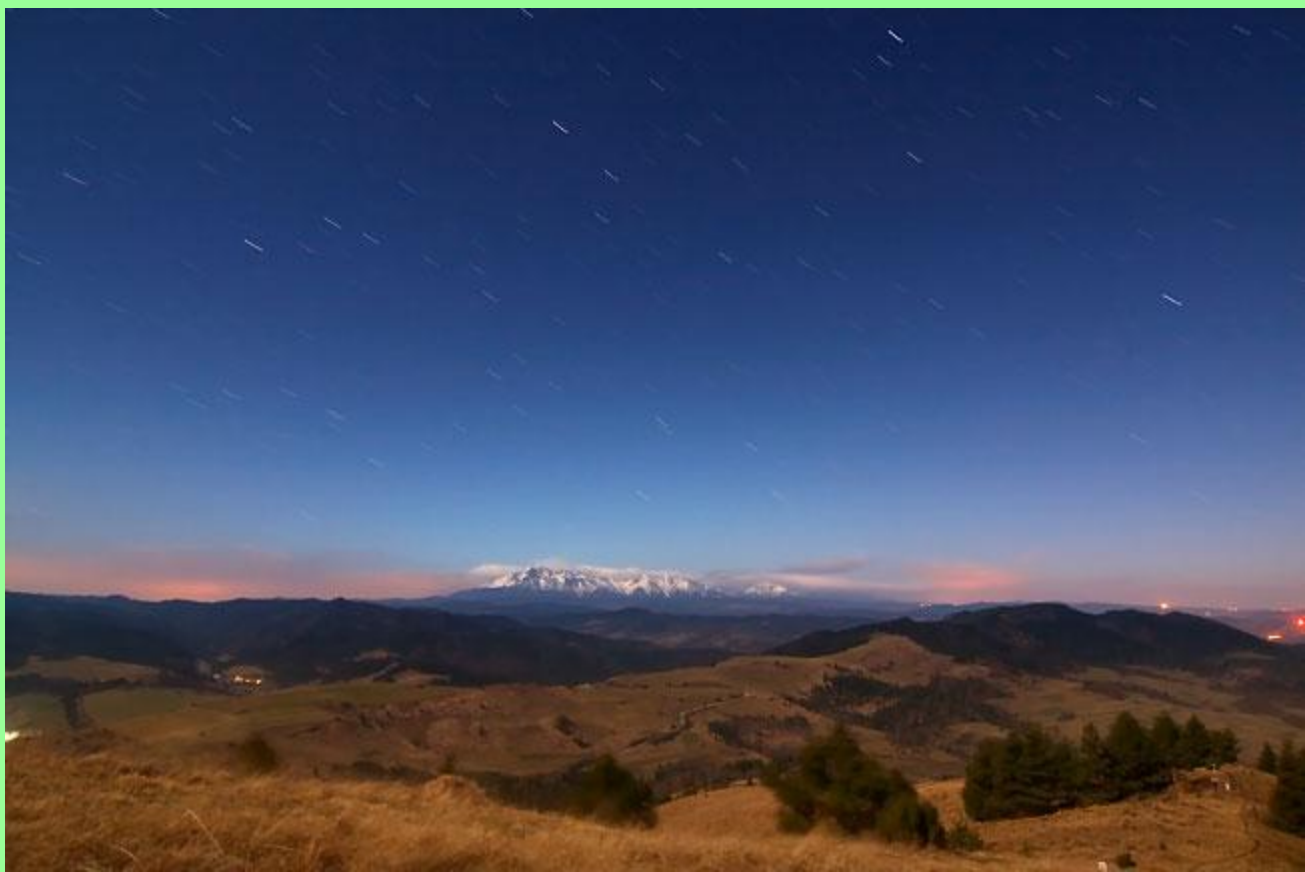

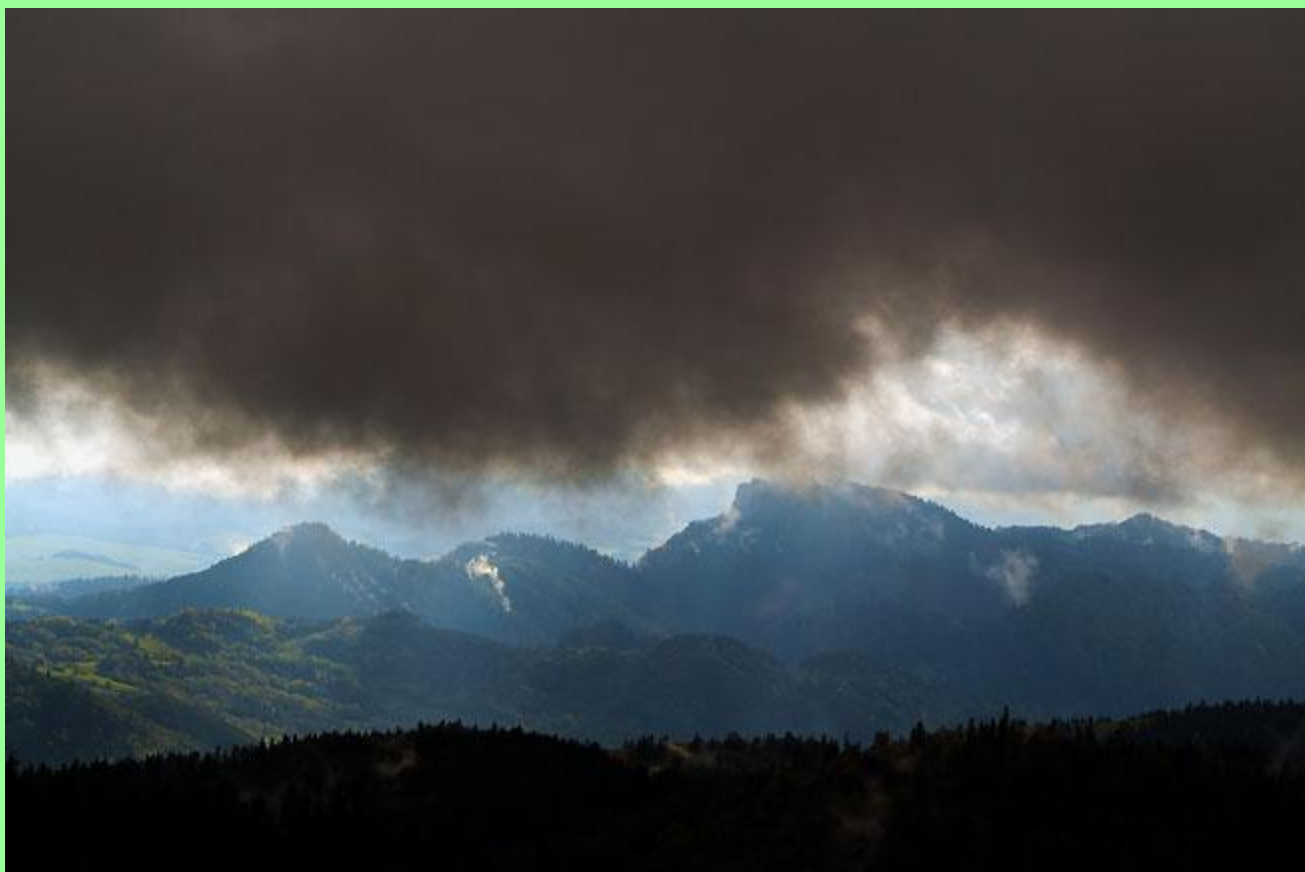

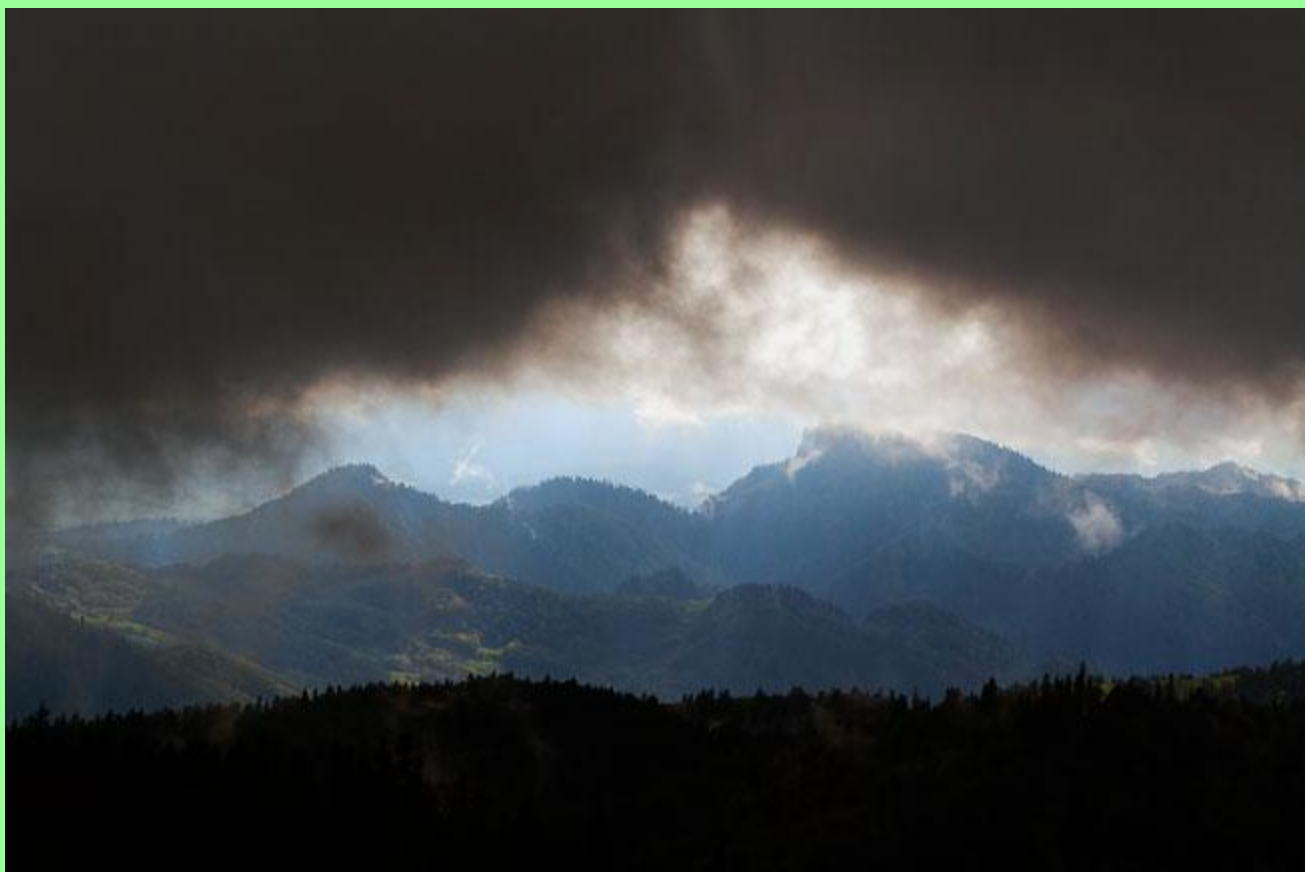

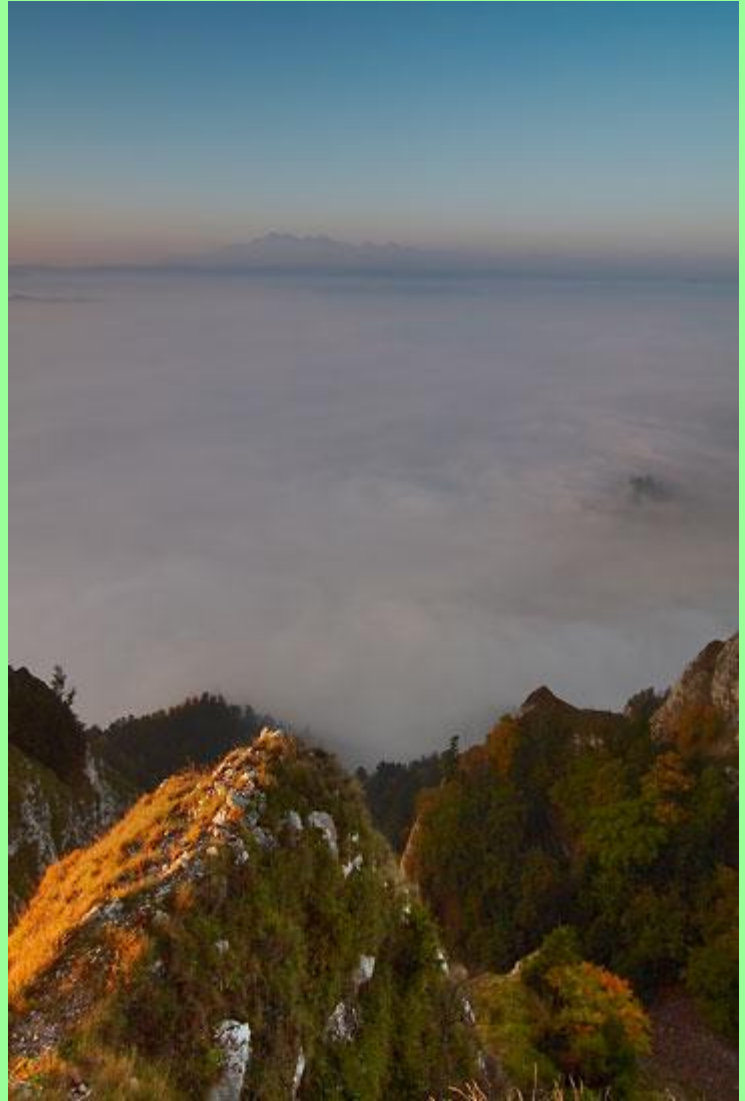

ŚW. KINGA
Ur. ok. 1234r. - jako córka króla
węgierskiego Beli IV.
Żona Bolesława Wstydliwego
Fundatorka klasztoru Klarisek w Starym
Sączu. Tu, w zamku panieńskim
zamieszkała przed ślubem.
Przeżyła 40 lat w dziewiczym
małżeństwie. Po śmierci męża wstąpiła
do klasztoru w Starym Sączu w 1252r.
Święta Opatka embohalna
wiarę i pokój.
Była mądra, łaskawa i skromna.
Zmarła w St. Sączu 24 VII 1252r.
Beatyfikowana 1850r.
Kanonizowana 1890r.
*Archidiecezja Krakowska
K. S. J. 1900r. 1901r.*

